

Aluevaltuusto 13.02.2024 § 11

§ 11

Vastauksen antaminen valtuutettu Westerholmin ja 42 muun valtuutetun valtuustoaloitteeseen Ihmisoikeudet ja kaikkien perusoikeudet ja vapaudet on turvattava

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):
Paananen Markus

Päätösehdotus

Aluevaltuusto päättää

1. antaa seuraavan vastauksen valtuustoaloitteeseen:

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Tausta

Valtuustoaloitteessa ehdotetaan, että Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue turvaa paperittomien henkilöiden terveys- ja sairaanhoitopalvelut 1.1.2023 voimaan tulleen lainsäädännön mukaisesti mahdollisista lainsäädäntömuutoksista huolimatta.

Palvelualueen kanta aloitteessa esitettyihin seikkoihin

Suomessa oleskelevista henkilöistä, joiden oikeus julkisiin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin on rajattu, käytetään yleisnimitystä paperittomat henkilöt.

Sosiaali- ja terveysministeriön määritelmän mukaan paperittomalla henkilöllä tarkoitetaan maassa ilman oleskelulupaa oleskelevaa, muualta kuin EU- tai ETA-valtiosta tai Sveitsistä tullutta henkilöä, jonka oleskelulupa on umpeutunut tai maahantulo tai maassa oleskelu ei ole ulkomaalaislainsäädännön mukaista tai henkilö odottaa oleskeluluvan käsittelyä Suomessa; maassa tilapäisellä oleskeluluvalla oleskelevaa, muualta kuin EU- tai ETA-valtiosta tai Sveitsistä tullutta henkilöä, jolla ei ole Suomessa kotikuntaa tai oikeutta saada terveydenhuollon palveluita EU-lainsäädännön tai kansainvälisen sopimuksen perusteella; Suomeen muualta kuin EU- tai ETA-valtiosta tai Sveitsistä tullutta henkilöä, jonka kotipaikkaoikeuden käsittely on kesken tai epäselvä; EU-kansalaista, jonka maassa oleskelu on laillista, mutta jolla ei ole vakuutusturvaa sairauden tai sairaanhoidon varalle.

Henkilö ei ole automaattisesti paperiton henkilö, jos hänellä ei ole kotikuntaa tai jos hän ei ole sairausvakuutettu Suomessa. Paperittomilla ei STM:n määritelmän mukaan tarkoiteta myöskään Suomessa lyhytkestoisella turisti- tai liikematkalla olevia henkilöitä.

Paperittomien henkilöiden terveydenhuollon palvelut

Kotikuntalaki ratkaisee, onko hyvinvointialueen järjestettävä henkilölle julkisen terveydenhuollon palveluja. Sairausvakuutuslaki määrittelee sairausvakuuttamisen perusteet. Henkilöllä voi kuitenkin olla oikeus julkiseen terveydenhuoltoon tai sairausvakuutuksen perusteella maksettaviin sairaanhoitokorvauksiin tai molempiin silloin, kun EU-lainsäädäntö tai kansainvälinen sosiaaliturvasopimus edellyttävät sitä. Henkilöllä ei tällöin tarvitse olla kotikuntaa Suomessa tai hänen ei ole välttämätöntä kuulua sairausvakuutuslain mukaisen sairausvakuutuksen piiriin.

Kiireellinen hoito

Terveydenhuoltolain (1326/2010) 50 §:n mukaan kiireellistä hoitoa on annettava sitä tarvitsevalle potilaalle hänen asuinpaikastaan riippumatta. Henkilö maksaa itse hoidon kustannukset, jos hänellä ei ole Suomessa kotikuntaa tai jos hänellä ei ole oikeutta julkisen terveydenhuollon palvelujen käyttämiseen EU-lainsäädännön tai kansainvälisen sosiaaliturvasopimuksen perusteella. Maksuihin liittyvät asiat järjestellään kiireellisen hoidon antamisen jälkeen.

Kiireetön hoito

Voimassa olevan lain sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) 56 a §:n nojalla aikuiset paperittomat henkilöt voivat kiireellisen hoidon lisäksi saada sellaiset kiireettömät palvelut, jotka terveydenhuollon ammattihenkilö katsoo välttämättömiksi henkilön terveydentilan ja Suomessa oleskelun kestoon nähden. Välttämättömiksi palveluiksi katsotaan ainakin raskauteen ja synnytykseen liittyvät palvelut, pitkäaikaissairauksien ja muiden sairauksien välttämättömään hoitoon liittyvät palvelut sekä yhteiskunnan suojelemiseksi tarpeelliset tartuntatautilain mukaiset terveystarkastukset ja rokotukset. Lakia ei kuitenkaan sovelleta, jos henkilö on matkustanut Suomeen ilmeisenä tarkoituksenaan saada terveydenhuollon palveluita Suomessa oleskelunsa aikana.

Paperittomilla lapsilla on sama oikeus julkisiin terveystalouteihin kuin niillä alaikäisillä, joilla on kotikunta Suomessa.

Hoidon kustannukset

Jos paperiton henkilö saa hoitoa julkisessa terveydenhuollossa, hän maksaa itse hoidon täydet kustannukset. Kustannukset voidaan periä ehtojen mukaan myös vakuutusyhtiöltä, jos henkilöllä on sairauskuluja kattava vakuutus. Jos kustannuksia ei saada perittyä henkilöltä itseltään, hyvinvointialue voi hakea valtiolta korvausta kustannusten asiakasmaksun ylittävältä osuudelta. Jos henkilö on ilmeisen varaton, hyvinvointialue voi hakea valtion korvausta myös suoraan ilman kustannusten perintäyritystä.

Palvelualueen kanta

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen yhteisten sosiaali- ja terveystaloutien palvelualuejohtaja on antanut 12.10.2022 sosiaali- ja terveystaloutien palvelualuejohtajalle Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen asiantuntijalausunnon (403/03.00.00/2022) hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annetun lain 2 §:n ja rajat ylittävistä terveydenhuollosta annetun lain 20 §:n muuttamisesta (HE 112/2022 vp). Lausunto liittyi

voimassa olevan lainsäädännön valmisteluun: lausuttavana olleen lakiesityksen mukaan lain henkilöpiiriin kuuluville täysi-ikäisille turvattaisiin välttämättömiksi arvioidut terveydenhuollon palvelut ja alaikäisille vastaavat palvelut kuin hyvinvointialueella pysyvästi asuville alaikäisille.

Hyvinvointialueen lausunnon mukaan lakiesitys selkeytti terveyspalveluiden järjestämisen säädösperustaa lakiesityksen henkilöpiiriin kuuluvien osalta. Hyvinvointialue piti lainsäädäntömuutoksia perusteltuina ja kannatettavina. Hyvinvointialueen näkemyksen mukaan lakiesityksen mukainen hoidon laajuus ja kustannusten jako olivat perusteltuja.

Yhteenveto

Yhteisten sosiaali- ja terveyspalveluiden palvelualueen näkemyksen mukaan voimassa olevan lainsäädännön turvaama paperittomien henkilöiden terveyspalveluiden taso on tarkoituksenmukainen. Mahdollisten lainsäädäntömuutosten vaikutus palveluiden järjestämiseen tulee arvioitavaksi siinä vaiheessa, kun lainsäädäntömuutoksesta on saatu tieto.

ja

2. todeta valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Valtuutettu Räsänen poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana klo 20.08.

Päätös

Aluevaltuusto hyväksyi päätösesityksen yksimielisesti.

Selostus

Liitteet

- 1 Valtuutettu Westerholmin valtuustoaloite: Ihmisoikeudet ja kaikkien perusoikeudet ja vapaudet on turvattava / Ledamot Westerholms fullmäktigemotion: De mänskliga rättigheterna och allas grundläggande fri- och rättigheter ska tryggas

Oheismateriaali

Tiedoksi

Täytäntöönpano

Päätöshistoria

Aluehallitus 29.01.2024 § 13

§ 13

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää

1. antaa seuraavan vastauksen valtuustoaloitteeseen:

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Tausta

Valtuustoaloitteessa ehdotetaan, että Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue turvaa paperittomien henkilöiden terveys- ja sairaanhoitopalvelut 1.1.2023 voimaan tulleen lainsäädännön mukaisesti mahdollisista lainsäädäntömuutoksista huolimatta.

Palvelualueen kanta aloitteessa esitettyihin seikkoihin

Suomessa oleskelevista henkilöistä, joiden oikeus julkisiin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin on rajattu, käytetään yleisnimitystä paperittomat henkilöt.

Sosiaali- ja terveysministeriön määritelmän mukaan paperittomalla henkilöllä tarkoitetaan maassa ilman oleskelulupaa oleskelevaa, muualta kuin EU- tai ETA-valtiosta tai Sveitsistä tullutta henkilöä, jonka oleskelulupa on umpeutunut tai maahantulo tai maassa oleskelu ei ole ulkomaalaislainsäädännön mukaista tai henkilö odottaa oleskeluluvan käsittelyä Suomessa; maassa tilapäisellä oleskeluluvalla oleskelevaa, muualta kuin EU- tai ETA-valtiosta tai Sveitsistä tullutta henkilöä, jolla ei ole Suomessa kotikuntaa tai oikeutta saada terveydenhuollon palveluita EU-lainsäädännön tai kansainvälisen sopimuksen perusteella; Suomeen muualta kuin EU- tai ETA-valtiosta tai Sveitsistä tullutta henkilöä, jonka kotipaikkaoikeuden käsittely on kesken tai epäselvä; EU-kansalaista, jonka maassa oleskelu on laillista, mutta jolla ei ole vakuutusturvaa sairauden tai sairaanhoidon varalle.

Henkilö ei ole automaattisesti paperiton henkilö, jos hänellä ei ole kotikuntaa tai jos hän ei ole sairausvakuutettu Suomessa. Paperittomilla ei STM:n määritelmän mukaan tarkoiteta myöskään Suomessa lyhytkestoisella turisti- tai liikematkalla olevia henkilöitä.

Paperittomien henkilöiden terveydenhuollon palvelut

Kotikuntalaki ratkaisee, onko hyvinvointialueen järjestettävä henkilölle julkisen terveydenhuollon palveluja. Sairausvakuutuslaki määrittelee sairausvakuuttamisen perusteet. Henkilöllä voi kuitenkin olla oikeus julkiseen terveydenhuoltoon tai sairausvakuutuksen perusteella maksettaviin sairaanhoitokorvauksiin tai molempiin silloin, kun EU-lainsäädäntö tai kansainvälinen sosiaaliturvasopimus edellyttävät sitä. Henkilöllä ei tällöin tarvitse olla kotikuntaa Suomessa tai hänen ei ole välttämätöntä kuulua sairausvakuutuslain mukaisen sairausvakuutuksen piiriin.

Kiireellinen hoito

Terveydenhuoltolain (1326/2010) 50 §:n mukaan kiireellistä hoitoa on annettava sitä tarvitsevalle potilaalle hänen asuinpaikastaan riippumatta. Henkilö maksaa itse hoidon kustannukset, jos hänellä ei ole Suomessa

kotikuntaa tai jos hänellä ei ole oikeutta julkisen terveydenhuollon palvelujen käyttämiseen EU-lainsäädännön tai kansainvälisen sosiaaliturvasopimuksen perusteella. Maksuihin liittyvät asiat järjestellään kiireellisen hoidon antamisen jälkeen.

Kiireetön hoito

Voimassa olevan lain sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) 56 a §:n nojalla aikuiset paperittomat henkilöt voivat kiireellisen hoidon lisäksi saada sellaiset kiireettömät palvelut, jotka terveydenhuollon ammattihenkilö katsoo välttämättömiksi henkilön terveydentilan ja Suomessa oleskelun kestoon nähden. Välttämättömiksi palveluiksi katsotaan ainakin raskauteen ja synnytykseen liittyvät palvelut, pitkäaikaissairauksien ja muiden sairauksien välttämättömään hoitoon liittyvät palvelut sekä yhteiskunnan suojelemiseksi tarpeelliset tartuntatautilain mukaiset terveystarkastukset ja rokotukset. Lakia ei kuitenkaan sovelleta, jos henkilö on matkustanut Suomeen ilmeisenä tarkoituksenaan saada terveydenhuollon palveluita Suomessa oleskelunsa aikana.

Paperittomilla lapsilla on sama oikeus julkisiin terveystalouteen kuin niillä alaikäisillä, joilla on kotikunta Suomessa.

Hoidon kustannukset

Jos paperiton henkilö saa hoitoa julkisessa terveydenhuollossa, hän maksaa itse hoidon täydet kustannukset. Kustannukset voidaan periä ehtojen mukaan myös vakuutusyhtiöltä, jos henkilöllä on sairauskuluja kattava vakuutus. Jos kustannuksia ei saada perittyä henkilöltä itseltään, hyvinvointialue voi hakea valtiolta korvausta kustannusten asiakasmaksun ylittävältä osuudelta. Jos henkilö on ilmeisen varaton, hyvinvointialue voi hakea valtion korvausta myös suoraan ilman kustannusten perintärytystä.

Palvelualueen kanta

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen yhteisten sosiaali- ja terveystaloutten palvelualuejohtaja on antanut 12.10.2022 sosiaali- ja terveystaloutenvaliokunnalle Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen asiantuntijalausunnon (403/03.00.00/2022) hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annetun lain 2 §:n ja rajat ylittävistä terveydenhuollosta annetun lain 20 §:n muuttamisesta (HE 112/2022 vp). Lausunto liittyi voimassa olevan lainsäädännön valmisteluun: lausuttavana olleen lakiesityksen mukaan lain henkilöpiiriin kuuluville täysi-ikäisille turvattaisiin välttämättömiksi arvioidut terveydenhuollon palvelut ja alaikäisille vastaavat palvelut kuin hyvinvointialueella pysyvästi asuville alaikäisille.

Hyvinvointialueen lausunnon mukaan lakiesitys selkeytti terveystaloutten järjestämisen säädösperustaa lakiesityksen henkilöpiiriin kuuluvien osalta. Hyvinvointialue piti lainsäädäntömuutoksia perusteltuina ja kannatettavina. Hyvinvointialueen näkemyksen mukaan lakiesityksen mukainen hoidon laajuus ja kustannusten jako olivat perusteltuja.

Yhteenveto

Yhteisten sosiaali- ja terveystaloutten palvelualueen näkemyksen

mukaan voimassa olevan lainsäädännön turvaama paperittomien henkilöiden terveyspalveluiden taso on tarkoituksenmukainen. Mahdollisten lainsäädäntömuutosten vaikutus palveluiden järjestämiseen tulee arvioitavaksi siinä vaiheessa, kun lainsäädäntömuutoksesta on saatu tieto.

ja

2. todeta valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Päätös

Aluehallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Selostus

Valtuutettu Westerholm sekä 42 muuta valtuutettua ovat jättäneet aluevaltuuston kokouksessa 26.9.2023 § 56 aloitteen, jossa ehdotetaan, että Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue turvaa paperittomien henkilöiden terveys- ja sairaanhoitopalvelut 1.1.2023 voimaan tulleen lainsäädännön mukaisesti mahdollisista lainsäädäntömuutoksista huolimatta.

Hallintosäännön 26 §:n mukaan valtuutetuilla on oikeus tehdä aloitteita hyvinvointialueen toimintaan liittyvissä asioissa. Aloitteeseen, jolla ei ole talousarviovaikutuksia ja jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua, tulee aluehallituksen esitellä vastaus aluevaltuuston käsiteltäväksi ensi tilassa, viimeistään puolen vuoden kuluessa sen jättämisestä.

Liitteet
Oheismateriaali
Tiedoksi
Päätöshistoria